

Seria: Profesorki Super-Babki
Nr odcinka: 166

HELENA RADLIŃSKA

Profesor Wolnej Wszechnicy Polskiej i Uł



- [1] Irena Lepalczyk¹: **Helena Radlińska. Życie i twórczość.** Wydawnictwo Adam Marszałek. Toruń. 2002.
- [2] Wiesław Theiss (red.): **Listy o pedagogice społecznej. Helena Radlińska, Aleksander Kamiński, Adam Olgierd Uziembło.** Wydawnictwo ŻAK, Warszawa 1997.
- [3] **Helena Radlińska – tradycja dla przyszłości. Źródła aktywności społecznej.** Stowarzyszenie Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL, Warszawa 2006.



Jak to bywa w naszej serii, Bohaterka odcinka jest zupełnie nieznaną, jak i uczelnia, w której pracowała na początku swej kariery akademickiej. **Helena z Rajchmanów Radlińska** urodziła się 2 maja 1879r. w Warszawie, a zmarła 10 października 1954 w Łodzi.

Była polską pedagogką, twórczynią pedagogiki społecznej w Polsce. Publikowała pod pseudonimami: *Helena Orsza*, *Jerzy Strumiński* oraz *Warszawianin*. Zajmowała się także historią oświaty, problematyką czytelnictwa, bibliotekarstwa i książki.

¹ https://pl.wikipedia.org/wiki/Irena_Lepalczyk; o autorce książki, uzyskała Doctor-at Honoris Causa Uniwersytetu Łódzkiego. Napisała także książkę: *Helena Radlińska. Człowiek i wychowawca* (1994, 1995). Będzie o niej odcinek w naszej serii.

Wolna Wszechnica Polska to prywatna uczelnia utworzona w 1918-1919² roku w Warszawie. Placówka powstała z działającej od 1905 r. w Warszawie uczelni prywatnej tzw. Towarzystwa Kursów Naukowych. Szkoła formalnie prowadziła działalność naukowo-dydaktyczną w latach 1918–1952, ale nie podczas II wojny światowej!!!!

Z jej oddziału zamiejscowego w Łodzi, po wojnie, powstał **Uniwersytet Łódzki**, bo Warszawa i przedwojenna siedziba Instytucji były strasznie zniszczone przez Hitlerowców. Eseista nigdy w szkołach nie dowiedział się ani o tej uczelni ani o Bohaterce...

Nasza Heroina urodziła się pod zaborem rosyjskim. Gdy powstała Polska w roku 1918r., Ona miała już prawie 40 lat. Całą swoją młodość i dorosłość poświęciła Polsce, była wielką patriotką. Uczelnia WWP działa od roku 1916, a zatem już w czasie I wojny światowej.

Polecane są trzy książki (wypożyczone z Biblioteki Pedagogicznej w Bielsku-Białej): [1] to arcydzieło biograficzne napisane przez doktorantkę Bohaterki, a potem Jej współpracownicę. [2] to cudem zachowane listy trzech wybitnych osób. Aleksander Kamiński to autor słynnych „**Kamieni na szaniec**”, natomiast A.O. Uziembło³ jest zapomniany. Jej listy adresowane są m.in. do Ludwika Krzywickiego oraz Ignacego Jana Paderewskiego i innych. To szczególnie cenne i pouczające materiały źródłowe. List do Paderewskiego (str. 18) zaczyna się „Dostojny Panie!” i omawia szczegółowo działalność Uniwersytetu Ludowego im. A. Mickiewicza w Krakowie.

Jest taka audycja radiowa „Zapomniane – Przypomniane”. W eseju też mają być przypomniane fakty i osoby. Publikacja [3] to raczej książeczka, broszura podająca Jej życiorys oraz informująca iż przyznawana jest NAGRODA IM. HELENY RADLIŃSKIEJ DLA ANIMATORA SPOŁECZNEGO. W jednym z rozdziałików Wiesław Theiss⁴ nazywa Bohaterkę **działaczką**

² <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Wolna-Wszechnica-Polska;3997741.html>; encyklopedia.

³ <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/uziemblo-adam-olgierd;3992041>; o postaci. Pracownik WAP
https://pl.wikipedia.org/wiki/Wojskowa_Akademia_Polityczna_im._Feliksa_Dzier%C5%BCy%C5%84skiego;

⁴ https://pl.wikipedia.org/wiki/Wies%C5%82aw_Theiss; o Profesorze.

niepodległościową – to wydaje się wręcz idealna Jej charakterystyka. Publikacja podaje też iż istnieje „Instytut Radlińskiej”⁵.

Polecane są trzy książki i inne publikacje zestawione poniżej, ale omówiona zostanie praca [1]. To dzieło naszpikowane nazwiskami, datami, nazwami organizacji i instytucji, kompendium wiedzy. Ma 270 stron, oraz wkładkę zdjęciową na papierze kredowym, gdzie strony są dodatkowo numerowane – jest XVII stron czarno-białych fotografii: mamy, ojca, braci, Jej samej. Nie ma zdjęć dzieci, ale jest informacja o prawnuczce – sprzeczność. Są inne zdjęcia: z mężem, z Aleksandrem Kamińskim, dyplomy, uroczystości, z Jej pokoju z figurą Chrystusa nad łóżkiem oraz rzeźbą Małego Powstańca Warszawskiego (dziecka)⁶. Książka ma miękkie okładki i jest sklejana. Niestety po latach czytania rozpada się, a dostępny egzemplarz był sklepany/naprawiany.

Rozdział 1. Warszawa 1879-1906. Podrozdział 1.1: Rodzice, dzieciństwo, młodość. Była córką Aleksandra i Amelii Melanii. Ochrzczono Ją w 1882r. w parafii Św. Jana. „Oboje rodzice Heleny pochodzili z asymilowanych rodzin żydowskich”. Z kolei rodzice mamy nosili nazwisko Hirszfild. Przez **całą II wojnę światową** Helena mieszkała w jednym z warszawskich żeńskich klasztorów... Esej pisany jest w sierpniu 2022r. Dnia 9 sierpnia minie 80-ta rocznica śmierci w Auschwitz innej Bohaterki naszej serii Edyty Stein. Dla Hitlerowców nie miał znaczenia ani jej chrzest ani habit zakonnicy kościoła rzymsko-katolickiego.

Wracamy do Heleny. Jej ojciec miał wyższe wykształcenie humanistyczne. Rodzice mieli jeszcze dwóch synów. Ojciec założył pierwsze polskie **biuro reklamy** „Rajchman i Fiedler”. Mama była dziennikarką, ale pisała do „Echa”, czy „Krytyki” pod pseudonimem *Witold Janicki*. Potem córka korzystała z wzorów mamy, używając m.in. tego samego pseudonimu. Mama okresowo mieszkała w Paryżu, gdzie pisywała do „La Francaise”, a do Warszawy **wysyłała** utwory do „Bluszcza” i „Echa Literacko-Artystycznego”. Mając taką mamę – nie ma co się dziwić iż została naukowczynią. W Warszawie dom rodziców był ‘otwarty’ – przyjmowano artystów, pisarzy, malarzy, muzyków. Helena uczyła się na tzw. ‘pensji’, czyli w szkole prywatnej (H. Czarnockiej).

⁵ <https://www.cal.org.pl/animacja-spoeczna/instytut-im-radlinskiej/o-instytucie/>; informacje. Nie mylić z zupełnie innym: <https://ises.edu.pl/>;

⁶ https://pl.wikipedia.org/wiki/Pomnik_Ma%C5%82ego_Powsta%C5%84ca_w_Warszawie; informacja o pomniku!!!!

Uczyła się przez wiele lat. A wykształcenie na poziomie wyższym, zaczęła od tajnych kursów nauczycielskich. W 1897 zdała rządowy (carski) egzamin na nauczycielkę prywatną języka polskiego. **Ojciec** z kolei prowadził okresowo nieoficjalną **agencję muzyczną**. Był też współinicjatorem powstania FILHARMONII WARSZAWSKIEJ!!! W Komitecie inicjatywnym/założycielskim - Aleksander Rajchman był dyrektorem administracyjnym, a Emil Młynarski⁷ - dyrektorem artystycznym. W 1901r. otwarto instytucję, raut odbył się w domu u Rajchmanów!! Ale Filharmonia niestety upadła (finansowo). Ojciec Heleny zmarł w 1915r. - może to niepowodzenie go zmartwiło. Działalność Filharmonii została wznowiona w odrodzonej/niepodległej II Rzeczypospolitej, a Emil Młynarski⁸ pojawił się tam w 1918 roku. Ojciec Bohaterki mówił biegle po francusku, niemiecku i rosyjsku. Warto znać języki obce.

Nie streszcza się całych książek, ale zaczyna się jak u Hitchcocka, i jak w jego filmach - życie Bohaterki rozkręcało się w sposób wręcz niewiarygodny. Miała dobre rodzinne wzory np. brat Aleksander Michał⁹ studiował na Sorbonie, był docentem matematyki na Uniwersytecie Warszawskim oraz w **WWP**, natomiast brat Ludwik¹⁰ ukończył studia medyczne w Krakowie i Paryżu. Był wybitnym bakteriologiem.

Ona ukończyła także kurs pielęgniarski w Warszawie??? Jakiś zbieg okoliczności, zachcianka?

Wyszła za mąż za Zygmunta Radlińskiego¹¹ - lekarza medycyny, chirurga, który został potem profesorem Uniwersytetu Warszawskiego. Był 5 lat starszy od małżonki. Ślub był w Warszawie w 1902r. Początki nie były łatwe. Mąż był działaczem Organizacji Bojowej PPS. Został aresztowany przez Rosjan i w 1906r. skazany na 5 lat zesłania do Zachodniej Syberii (???), tuż za Uralem. Żona pojechała z mężem. Miejsce: wieś Kołpaczewo, gmina Togur. Otrzymali jedną pustą izbę. Meble zrobili sami z drewna. Dr Radliński zabrał ze sobą skrzynię instrumentów chirurgicznych, a nawet leków. Co za zbieg okoliczności, została asystentką męża, pielęgniarką!! Nie do wiary - udała się

⁷ <https://culture.pl/pl/tworca/emil-mlynarski>; na portalu CULTURE o założycielu filharmonii.

⁸ https://pl.wikipedia.org/wiki/Emil_M%C5%82ynarski;

⁹ <https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/84503,Rajchman-Aleksander-Michal.html>; zginął w obozie hitlerowskim (prawdopodobnie 7 sierpnia 1940 w Sachsenhausen)... z Portalu GIGANCI NAUKI.

¹⁰ https://pl.wikipedia.org/wiki/Ludwik_Rajchman; o bracie Bohaterki.

¹¹ https://pl.wikipedia.org/wiki/Zygmunt_Radli%C5%84ski; mąż Bohaterki!!!!!!!

operacja zdjęcia katarakty z oczu starej Ostjaczki. Może trochę zarobili, bo zaczęło przybywać pacjentów. Udało się Im uciec z Sybiru za ledwie po pół roku pobytu. W jesieni 1906r. znaleźli się w Krakowie, a zatem w innym **państwie zaborczym** – w Austro-Węgrzech.

A gdzie praca naukowa? Pierwsza Jej publikacja to „Kto to był Mickiewicz”. W Krakowie studiowała **na UJ** jako wolny słuchacz. Równocześnie była niestrudzoną działaczką m.in. walcząc o Polską Szkołę oraz o podwyższanie wykształcenia nauczycieli m.in. w Kole Oświaty Ludowej. Współtworzyła także Uniwersytet Ludowy im. A. Mickiewicza w Krakowie, m.in. kształcenie bibliotekarzy. Propagowała rozciągnięcie działalności tychże organizacji na Górnym Śląsku oraz Mazury pruskie. Pierwszy rok na UJ to 1906/1907, a zatem natychmiast po przyjeździe. Jak godziła naukę z „szaloną” działalnością społeczną i pisanie książek?? Np. 1908r. książka historyczna „Z dziejów narodu”. Uczestniczyła w seminarium prowadzonym przez wybitnego profesora Stanisława Krzyżanowskiego¹². Miała wielu genialnych profesorów. Zestawieni są Jej profesorem oraz studiowane przedmioty. W 1911r. skończyła naukę składając rozprawę kandydacką na stopień nauczycielki szkół średnich. Miała 32 lata. W 1912 ukazała się Jej książka „Rozwój społeczny Polski”, wygłosiła także referat „Kołłataj jako pedagog”. Jeden z profesorów sugerował nawet robienie przez Nią doktoratu, ale Ona wolała działalność społeczną np. TNSW¹³ Towarzystwo Naukowe Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych, Zjazdy, Kongresy m.in. w 1909r. uczestniczyła w II Polskim Kongresie Pedagogicznym we Lwowie; potem działalność w **Związku Polskiego Nauczycielstwa Ludowego**.

Każdy może samemu sięgnąć do oryginału. Po okresie krakowskim, mogli Oboje jechać do Warszawy bo już nie było zaborców. Mąż na Uniwersytet, a Ona do WWP. Ale wcześniej w pierwszym rządzie niepodległej Polski **rozpoczęła pracę** w Wydziale Oświaty w **Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego** jako referent ds. oświaty pozaszkolnej (1918r.). Polska powstaje „z niczego” po 123 latach niewoli. Na drugiej Konferencji Oświatowej w Krakowie (27-28.06.1921) miała wystąpienie o zagadnieniach bibliotek i czytelnictwa m.in. o idei bibliotek ruchomych. Dopiero co pokonano

¹² [https://pl.wikipedia.org/wiki/Stanis%C5%82aw_Krzy%C5%BCanowski_\(1865%E2%80%931917\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Stanis%C5%82aw_Krzy%C5%BCanowski_(1865%E2%80%931917)); historyk, w szczególności średniowiecza.

¹³ https://pl.wikipedia.org/wiki/Towarzystwo_Nauczycieli_Szk%C3%B3%C5%82_Wy%C5%BCszych; pełna nazwa inna niż skrót.

Bolszewików pod Warszawą. Konferencja IV była poświęcona chórom i teatrom amatorskim, a VII (w Cieszynie) – domom ludowym¹⁴. To nie tylko mówienie, omawiano **fakty**, imprezy, wskazywano animatorów – **wszystko przekuwano w czyn**, „materializowało się” – omawiana książka jest cała pokreślona ołówkiem, ktoś ją studiował, ktoś zna Bohaterkę...

Rozdział 3. Warszawa 1918-1945: Okres największej twórczości. „w lipcu 1919r. byłam współzałożycielką Instytutu Kultury i Oświaty im. Staszica”, potem Związek Kółek Rolniczych itd., itd.

Ale najważniejsza jest **WWP**. Helena nie miała doktoratu, ale w Polsce nie było wtedy kadr – utworzono/wznowiono tylko 5 państwowych **uniwersytetów** (Warszawa, Kraków, Wilno, Lwów oraz Poznań). Zatem powstają wyższe szkoły prywatne – do dziś słynny KUL w Lublinie oraz obecnie nieznana Wolna Wszechnica Polska w Warszawie. Ona przeprowadziła tam tzw. przewód habilitacyjny i została profesorem tej Uczelni, mimo iż nie miała doktoratu. Stefan Banach¹⁵ nie miał ukończonych studiów (mgr), a uzyskał doktorat we Lwowie. Szefem eseisty był na Politechnice Śląskiej doc. mgr Kazimierz Szalajko (uczeń Stefana Banacha), zatem ówczasnie nie było w tym nic dziwnego. Warto dodać, że Jej serdeczną przyjaciółką była profesor Józefa Joteyko – bohaterka innego odcinka naszej serii.

Strona 77, Rozdział 3.3: WWP. Obowiązki **dydaktyczne i organizacyjne**. Na przykład: była kierownikiem Studium Pracy Społeczno-Organizacyjnej, prowadziła różnorodne wykłady m.in. z zakresu bibliotekarstwa. Wyjechała w podróż służbową (**staż naukowy**) do Niemiec /Szkoła Bibliotekarstwa w Lipsku/, Szwajcarii, Belgii oraz Danii /Wakacyjne kursy bibliotekarskie/.

Organizowała dla studentów wycieczki/szkolenia/staże m.in. do szkół rolniczych na Lubelszczyźnie, zwiedzano Państwową Wyższą Szkołę Rolniczą w Nałęczowie – czy ktoś wie iż taka była przed wojną?

Rozdział 3.4. Dwie książki z pedagogiki społecznej. Profesor powinien propagować wiedzę – m.in. poprzez pisanie monografii naukowych oraz

¹⁴ http://www.historia.beskidia.pl/2563_bielsko_-_biala_dom_ludowy_stare_zdjecie.html;

Dom Ludowy w Leszczynach – dziś dzielnica Bielska-Białej.

PEŁNA KULTURA (Bielsko-Biała) sierpień 2022: 120 rocznica powstania DOMU LUDOWEGO, z tej okazji uroczysty koncert w Katedrze Św. Mikołaja.

http://www.region.beskidia.pl/bielsko_-_biala_tego_juz_nie_ma_dom_polski.html; tzw. Dom Polski w Bielsku-Białej --- Debata Historyczna (Teatr Polski w Bielsku-Białej) 29.08.2022, godz. 18, wejściówki.

¹⁵ http://ptmts.ath.bielsko.pl/wp-content/uploads/2020/12/banach_simp.pdf; patrz referat ESEISTY o tym słynnym polskim matematyku.

poprzez wygłaszanie referatów na konferencjach naukowych. Rozdz. 3.5. Współpraca z instytucjami i organizacjami zagranicznymi. Rok 1922: uczestniczyła w Międzynarodowym Kongresie Wychowania **Moralnego** w Genewie. Dziś (jakoby) nieznane siły chcą skurwić wszystkie dziewczynki, a naszych chłopców zamienić w 'lajkoników' – mają bez przerwy lajkować w smartfonach. Inna nasza bohaterka Gerda Weismann-Klein opisywała przymusowy nabór do burdelu spośród pracownic Żydówek pojmanych przez Hitlerowców do niewolniczej pracy. Za skrywane dobra kupiła na wszelki wypadek truciznę, aby nie dożyć poniżenia, ale ją to ominęło. Mamy ciekawe czasy..... ostatni Kongres Wychowania Moralnego zaplanowany na rok 1938 w Jenie (Hitlerowskie Niemcy) nie doszedł do skutku (str. 93)!!!!

Wojna – napad Hitlerowców i Stalinowców Czyli Niemców i Rosjan na Polskę, co zapoczątkowało konflikt ogólnoświatowy. Ona przeżyła. Niestety przygotowane do druku publikacje (w czasie okupacji) spłonęły m.in. podręcznik robót ręcznych (na drutach, szydełkowania).

Po wojnie Wszechnicę reaktywowano w Łodzi. Na jej podstawie utworzono Uniwersytet Łódzki, a Helena Radlińska została zatrudniona jako profesor. Pojechała tam już pod koniec marca 1945 roku. Pracowała na Wydziale Pedagogicznym. Wypromowała kilkudziesięciu magistrów oraz kilku doktorów m.in.: (w roku 1950) Stefan Artykiewicz (o roli szkoły w przygotowaniu do korzystania z wczasów) – Polska socjalistyczna zapewniała wczasy wszystkim; Jan Bartecki (o dokształcaniu się nauczycieli) – co dziś jest oczywistą oczywistością oraz Irena Lepalczyk (o kształceniu pracowników społecznych w Belgii) – to ona jest autorką niniejszej/polecanej książki!! Nasza Heroina pomagała też pracownikom w habilitacjach m.in. Artykiewicz i Wroczyński. Pisała dalsze książki, dalej działała w najróżniejszych towarzystwach naukowych i zawodowych m.in.: Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Naukowe Towarzystwo Pedagogiczne oraz Związek Nauczycielstwa Polskiego. Pracowała na UŁ w latach 1945-1950. Miała już 71 lat.

Czas na emeryturę, ale w 1952r. jeszcze opracowała wraz z Aleksandrem Kamińskim¹⁶ 5 tomów badań z zakresu pedagogiki społecznej. Dziś Jej postulaty **jakby** straciły na aktualności, w Polsce spadło czytelnictwo – jest Internet, są e-booki, filmy, podcasty. Eseiści /prywatnie/ uważa, że mamy spadek poziomu inteligencji, co w Internecie potwierdzają badaniami poziomu

¹⁶ <https://zyciorysy.info/aleksander-kaminski/>; 1947 – doktorat z filozofii; dopiero „w marcu 1969 uzyskując tytuł profesora nadzwyczajnego”.

wiedzy różnymi testami. Nasza Seria ma zachęcić do czytelnictwa oraz (nawet) do klikania – ale celowego, uczącego, mądrego.

Dzisiaj, formalnie wzrasta (??) działalność społeczna, ale według eseisty Ona i tysiące jej-podobnych aktywistów działało **z serca, z przekonania**; natomiast dziś mamy „erupcję” fundacji, gdzie wielu uzyskuje wynagrodzenia ... – generalnie nic w tym złego. Eseiście /prywatnie/ wydaje się, że wielu obecnych ‘działaczy’ to tzw. „słupy” – pozoranci inspirowani przez „tajemne siły”. **Są tak głupi** iż jest niemożliwe, aby napisali jedno podanie, a co dopiero byli w stanie założyć, i zarejestrować, i prowadzić fundację z wielkim działem finansowym...A dodatkowo istnieć bez przerwy w mediach głównego ścieku!! Ze znanych twarzy bije jedynie nienawiść do Polski i Polaków – tak się wydaje... A fundacja to jedynie forma legalnej płatności za pewne „usługi”.

Eseista działał i nadal działa m.in. w PTMTS, i pisząc ten tekst ma zamiar bezdochodowo popularyzować wiedzę oraz historię nauki, a także popularyzować czytelnictwo.

Wracamy do BOHATERKI. Rozdział 5 to „Uczniowie, współpracownicy i przyjaciele” – korowód ludzi wybitnych – 14 postaci włączając w to wspomnianego wyżej Aleksandra Kamińskiego.

Książkę kończy „indeks rzeczowy” oraz „indeks osobowy” – kilkaset nazwisk – co świadczy o szczegółowości opracowania, o benedyktyńskiej pracy autorki. Nie ma spisu literatury, bo tzw. odwołania są zamieszczone na bieżąco **w tekście w stopkach** poszczególnych stron, gdzie omawiana jest dana osoba lub sprawa i adekwatna publikacja czy materiały źródłowe.

Warto przeczytać to dzieło [1] i pozostałe dwie książki. Warto przypomnieć to co jest zapomniane.

Warto przypomnieć sobie postać Bohaterki, a poprzez Jej losy sprawę odzyskania przez Polskę niepodległości oraz niewyobrażalną liczbę szkód wyrządzonych Polsce przez obu agresorów.

LINKI ORAZ INNE PUBLIKACJE

- (a) ŻUKIEWICZ, Arkadiusz. HELENA RADLIŃSKA W PRZESTRZENI DZIAŁANIA WYCHOWAWCZEGO I OŚWIATOWEGO NA ŁAMACH „RUCHU PEDAGOGICZNEGO” O AKTUALNOŚCI PODEJMOWANEJ PROBLEMATYKI W SETNĄ ROCZNICĘ USTANOWIENIA CZASOPISMA. *Ruch Pedagogiczny*, 2012, 2: 7-18.
- (b) THEISS, Wiesław. Udział Heleny Radlińskiej w europejskim ruchu społeczno-pedagogicznym (1918-1939). *Society Register*, 2017, 1.1: 153-166.
- (c) BRAINERD, Mary Deller. Helena Radlińska: Expanding conceptualizations of social work practice from Poland's past. *International Social Work*, 2001, 44.1: 19-30.
- (d) WADAS, Jolanta. [Rec.] Arkadiusz Żukiewicz, Helena Radlińska w walce o Polskę (1914–1918), Uniwersytet Opolski. Studia i monografie nr 567, Opole 2019, ss. 208. *Res Gestae. Czasopismo Historyczne*, 2020, 10: 240-245. //recenzja rozprawy habilitacyjnej
- (e) https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/59129327/HelenaRadlinska_-_powrot_do_zrodel20190505-15604-8dn7sx-with-cover-page-v2.pdf?Expires=1659183482&Signature=CynL4~jvzlhei8D9cUkQnH20zsuTTORg17sbY51B9AtLBL4nByEq7hRX6MjLdbzqTI2les6n8SRiNt2rORet67PnEBvFf-L5KUBjQjgWiTTg22w3hzeei9OB2aKB3pke49U4EYiHszHd0vmuu13yuYvdQLIAMbl3ZfE1FF5GSjFUuRDvdYQYa82mOUX8ikUyztLrpEhk5p0Au9H7AmS-j3nt3YdgMHuSjzGVAp8yCA1c0iccxpFS1bUd4mFqa8xBfzH9aVhSNZ3Y3dk2n0SXhtSFYwzWMPWkwe1GttLSQcZ98o-KXpF68XUUPNU12p5dirFtZ0D848PpjWmJlem-jA_&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA; z czasopisma PEDAGOGIKA SPOŁECZNA

JEJ KSIĄŻKI /wybrane/

- RADLIŃSKA, Helena. *Dzieje społeczne polski*. Ignis, 1921.
- RADLIŃSKA, Helena. *Istota i zakres służby społecznej*. Skł. gł. w Dziale Wydawnictw Związku Spółdzielni Spożywców, 1928.
- WROCZYŃSKI, Ryszard; RADLIŃSKA, Helena. *Pedagogika społeczna*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, (PWN) Warszawa 1979.
- RADLIŃSKA, Helena. *Oświata dorosłych: zagadnienia, dzieje, formy, pracownicy, organizacja*. Ludowy instytut oświaty i kultury, 1947.

AUTOBIOGRAFIA – JAKO ARTYKUŁ PO ANGIELSKU

RADLIŃSKA, Helena. Self biography. *Pedagogika społeczna*, 2018, 2.

//do wyklikania

Dodatkowo:

https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/61505570/NOWIS_8_FINAL20191213-23517-1dvd15k-with-cover-page-v2.pdf?Expires=1661723890&Signature=cHyfvfw~9lNqro3Y8~abQaX0SevOSOY1Vad~iN2pg7Pz3wTjDrJg4X2A8~NXRBBBe4NRsehUuqJple5zN3Unej~rnldrU7ZzO8CG1EDi1VCHmY~GOOyNLibLZXTcBNtbXTBNd~q6wz2b~O4vE~v1Qgzfb13XxiUu6Lmal4CifjFXRSU1K0BcvUpAEIRrnxzQpswonl2u6MgIRIKNkFEqkGaVI-t-SNaiapuB2ldwd8ikbeQseXyU~cP33rbD0i0T27X0yc4MA7Gq3QgMhYjs-jj11EFD6mklZzFKTgfKva5yhTwNtZe8elfJUC0muO~ozCmzWTYFyf8Z2DB3GY~Kg_&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA#page=179; czasopismo z biografią Bohaterki – po polsku.

Dodatkowo

<https://www.geni.com/people/Prof-dr-hab-med-Zygmunt-Radli%C5%84ski/6000000081498350388>; informacja o mężu Bohaterki Profesorze Zygmuncie Radlińskim – niestety rozwiedli się, a on potem ożenił się po raz drugi.

https://pl.wikipedia.org/wiki/Zygmunt_Radli%C5%84ski; w mężu Heleny w Wikipedii.

ZDJĘCIA PRZY OKAZJI

Wolna Wszechnica Polska w Warszawie

Profesorowie – (z zasobów NAC)

Warto poklikać na stronę NAC, a potem do Wikipedii – lekcja historii o zapomnianych postaciach z II Rzeczypospolitej!!!!!!



Zofia Daszyńska-Golińska - ekonomistka, profesor Wolnej Wszechnicy Polskiej; wspomniana w odcinkach (naszej serii) „Posłanki, posełki, poślice” – Pani Senator II RP.



Stefan Truchim - historyk, profesor Wolnej Wszechnicy Polskiej.



Ludwik Hirsfeld - profesor Wolnej Wszechnicy Polskiej. **Mąż naszej Bohaterki – odc. nr 46.**



Narodowe Archiwum Cyfrowe

Stanisław Kalinowski - fizyk, profesor Politechniki Warszawskiej, rektor Wolnej Wszechnicy Polskiej.

[https://pl.wikipedia.org/wiki/Stanis%C5%82aw_Kalinowski_\(1873%E2%80%931946\);](https://pl.wikipedia.org/wiki/Stanis%C5%82aw_Kalinowski_(1873%E2%80%931946);)



Narodowe Archiwum Cyfrowe

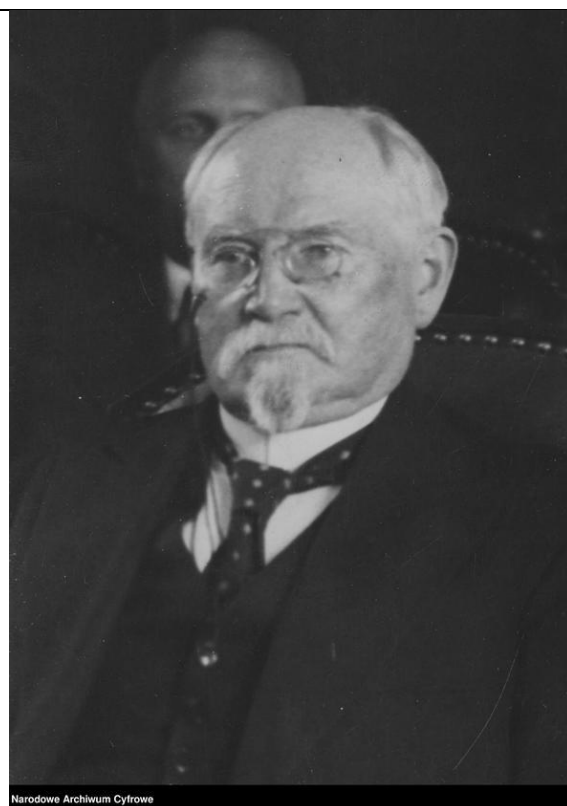
Kazimierz Stołyhwo¹⁷ - antropolog, profesor Wolnej Wszechnicy Polskiej i Uniwersytetu Jagiellońskiego.

https://pl.wikipedia.org/wiki/Kazimierz_Sto%C5%82yhwo;

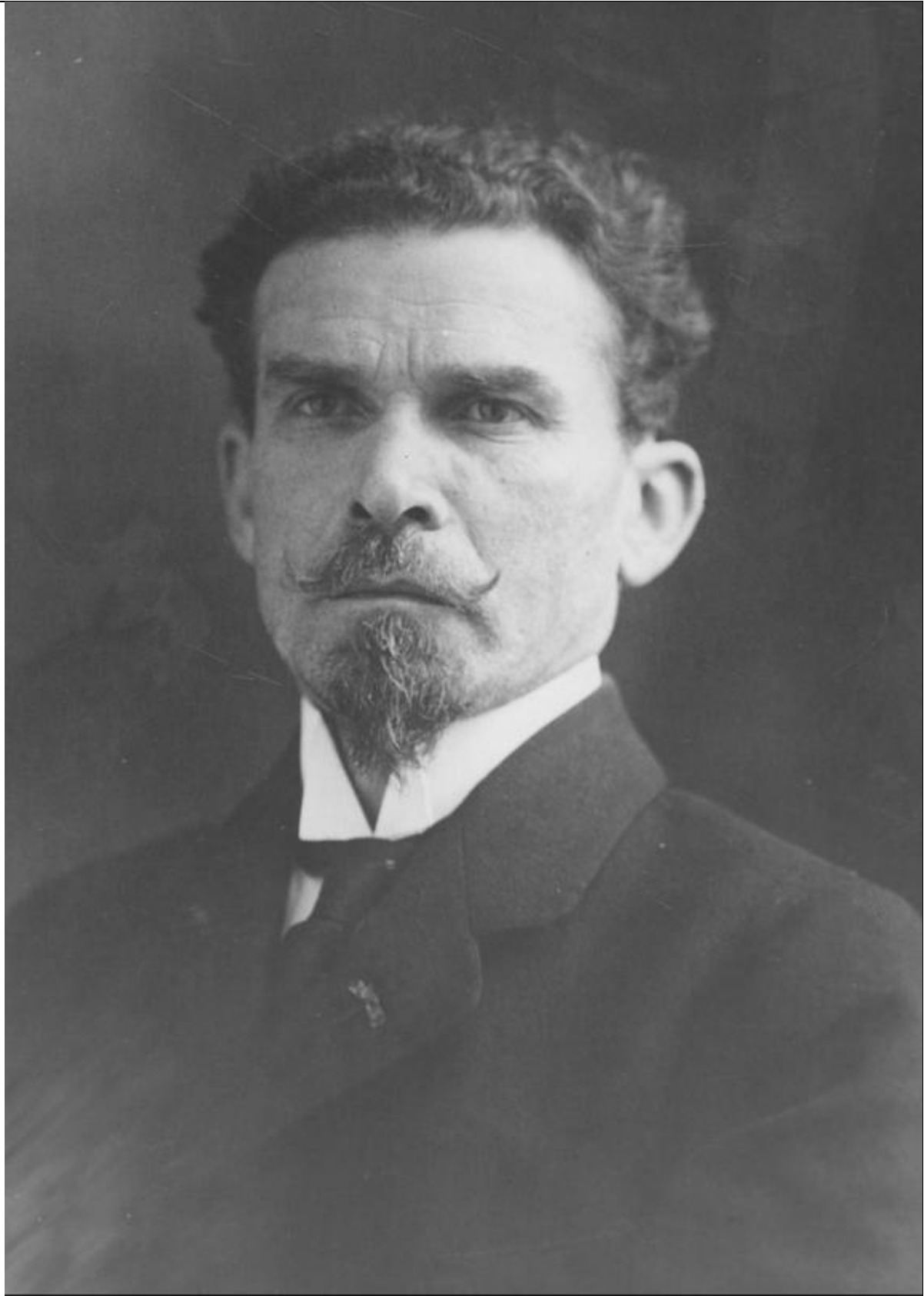
¹⁷ https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/bitstream/handle/item/246516/glab_eugenia_stolyhwo_1894-1965_2004.pdf?sequence=1&isAllowed=y; o żonie profesora,



Jan Karol Korwin-Kochanowski - historyk, profesor Uniwersytetu Warszawskiego, **członek-założyciel** Wyższych Kursów Naukowych (później Wolnej Wszechnicy Polskiej), prezes Towarzystwa Naukowego Polskiego, członek Polskiej Akademii Umiejętności.



Ludwik Krzywicki - socjolog, profesor Uniwersytetu Warszawskiego, Wyższej Szkoły Handlowej i Wolnej Wszechnicy Polskiej. Postać wybitna.



Narodowe Archiwum Cyfrowe

Antoni Bolesław Dobrowolski - geofizyk, meteorolog, podróżnik, pedagog, profesor pedagogiki na Wolnej Wszechnicy Polskiej. Fotografia portretowa.



Narodowe Archiwum Cyfrowe

Zniszczony gmach Wolnej Wszechnicy Polskiej przy ul. Opaczewskiej 2A obecnie (ul. Banacha 2) w Warszawie.



HELENA RADLIŃSKA



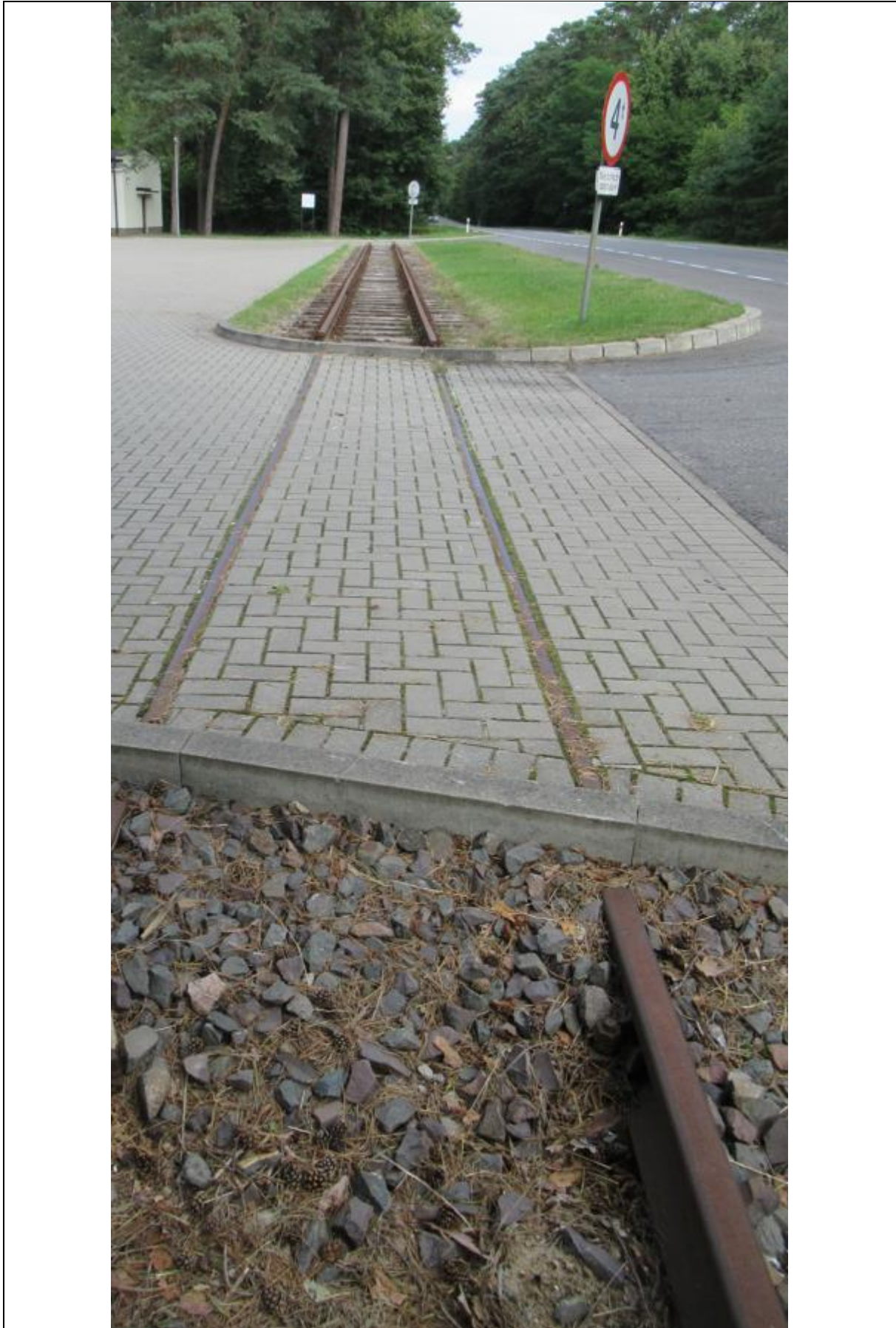




Obóz Hitlerowski – Chełmno nad Nerem

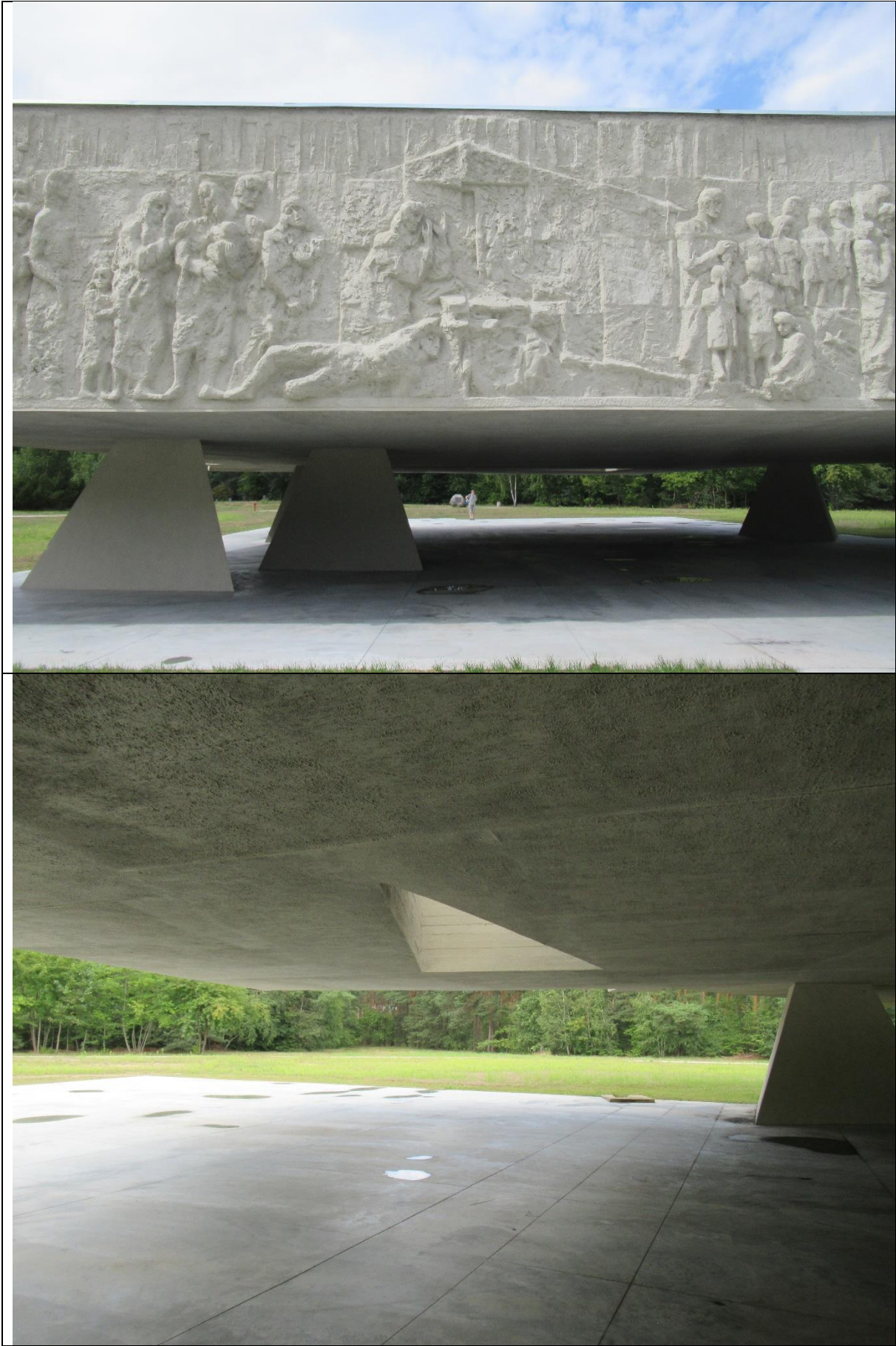
Nasza Bohaterka wiedziała przed czym się chowała i przetrwała



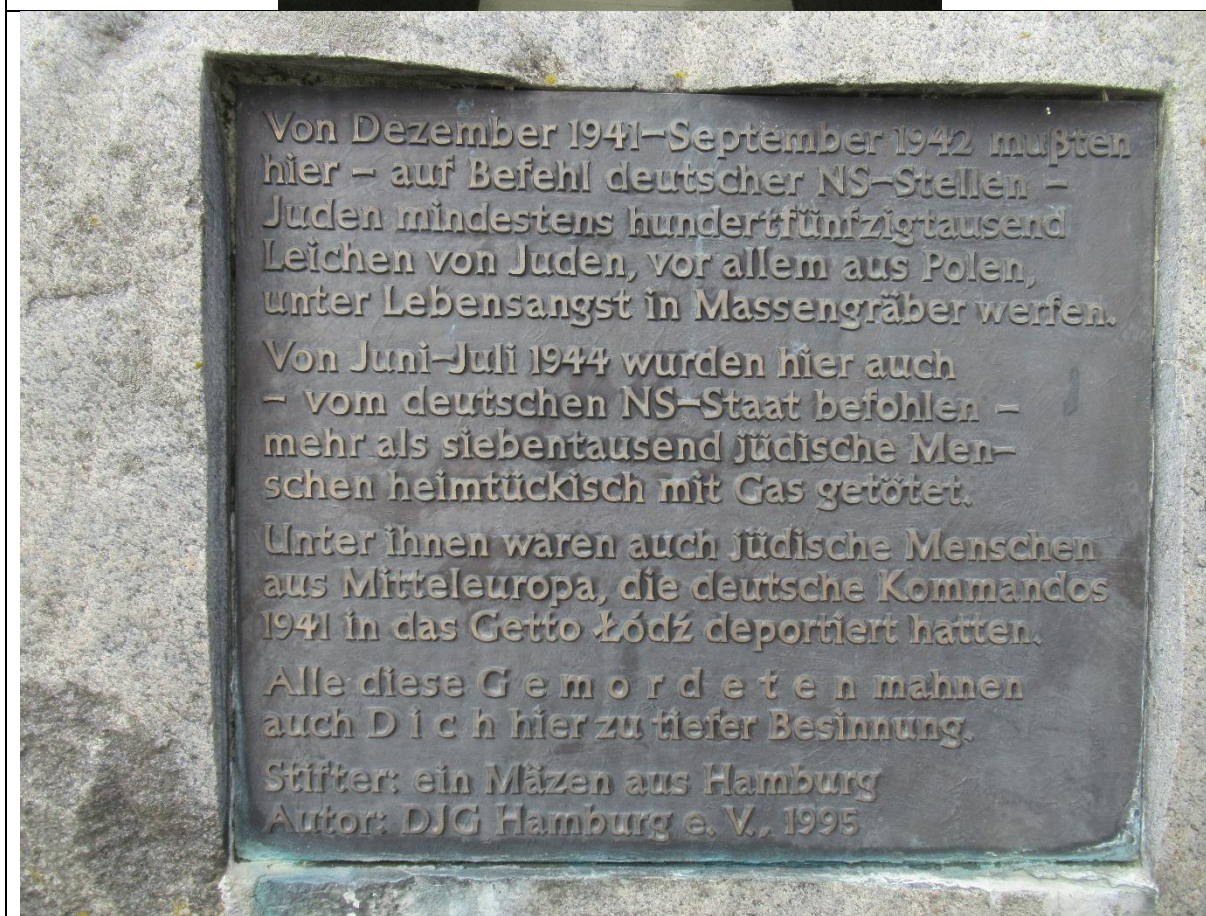
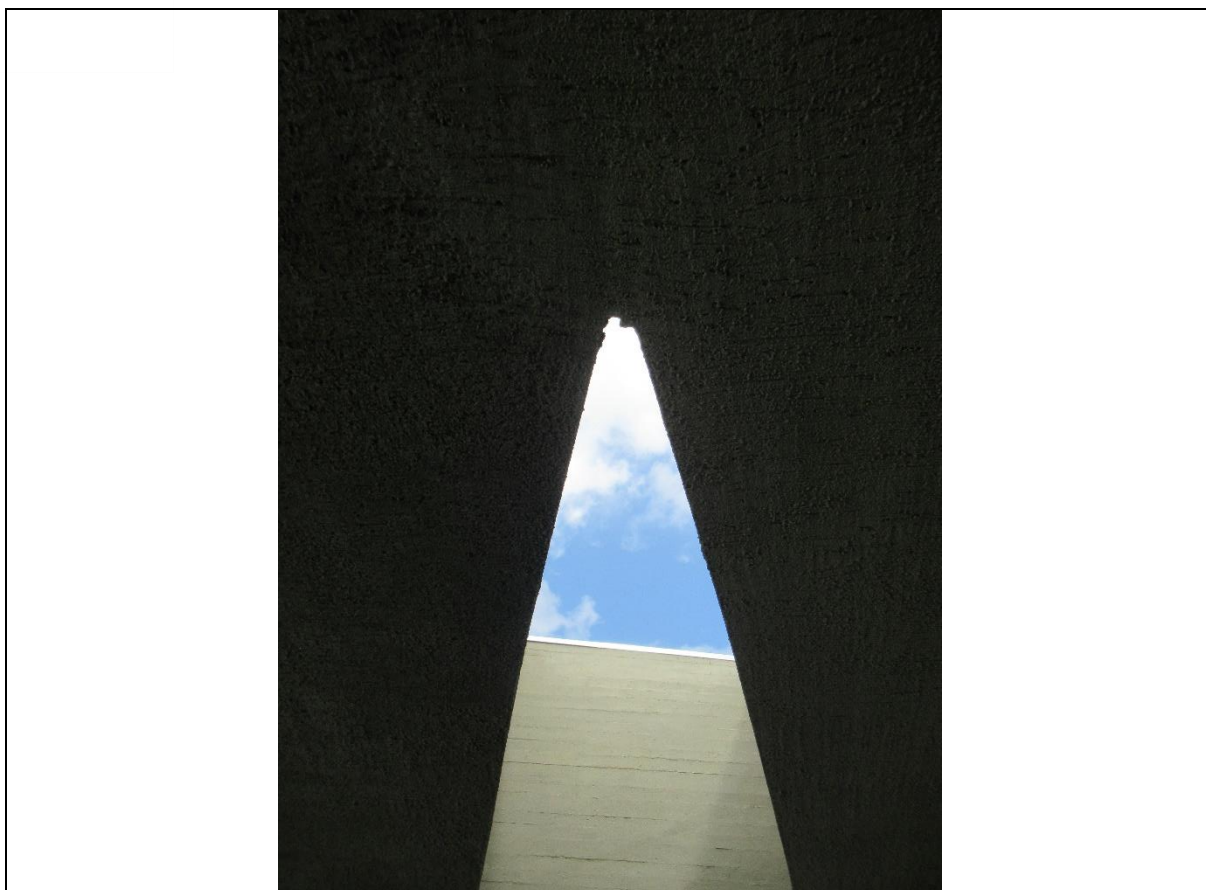




HELENA RADLIŃSKA



HELENA RADLIŃSKA







Pomniki z cmentarzy Żydowskich – ustawiono znowu...





Dzień odwiedzin tego straszego miejsca był cudownie pogodny, oprócz eseisty (i jego brata) nie było nikogo.









Opuszczamy miejsce kaźni tysięcy ofiar najazdu Hitlerowców na Polskę.

cal.org.pl/animacja-spoeczna/instytut-im-radlińskiej/o-instytucie/

ail YouTube Maps YouTube Maps



Strona główna O nas **Animacja społeczna** Ośrodki CAL Usługi edukacyjne Bada

Czym jest animacja? Animator **Instytut im. Radlińskiej** Konkurs dla animatorów społecznych

O instytucie

Instytut Radlińskiej to skrócona nazwa Instytutu Studiów Społeczno-Edukacyjnych im. Heleny Radlińskiej, długofalowego projektu poszukiwań i budowania historycznej oraz współczesnej tożsamości pracy społecznej (zawodowej i ochotniczej).

Jest przedsięwzięciem o charakterze transdyscyplinarnym (perspektywa pedagogiki społecznej) i międzyinstytucjonalnym (pracuje w oparciu o elastyczne porozumienia z wieloma organizacjami) zainicjowanym w 2006 r. przez Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL i Katedrę pedagogiki społecznej Uniwersytetu Warszawskiego. Przewodniczącym Instytutu jest prof. dr hab. Wiesław Theiss, którego w działaniach wspierają między innymi: prof. Maria Mendel, prof. B. Smolińska-Theiss, dr. Agnieszka Naumiuk, dr. Bohdan Skrzypczak, dr. D.



Rzeźba w ścianie Pałacu Kultury i Sztuki w Warszawie.

Zdjęcia wykonał Stan Zawislak (eseista).